

Herontwikkeling Losplaatsweg Noordwijk

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 0244774
revisie 02
21 juni 2012

Auteur:

J.M. Kamerling
H.J. Riphagen

Opdrachtgever

Gemeente Noordwijk
Postbus 298
2200 AG NOORDWIJK ZH

datum vrijgave

21 juni 2012

beschrijving revisie 02

Definitieve rapportage

goedkeuring

H.J. Riphagen

vrijgave

R.J. Herder

Inhoud	blz.
1 Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Wettelijk kader	2
1.3 Aanpak Oranjewoud	3
1.4 Leeswijzer	4
2 Gebiedsbeschrijving	5
2.1 Projectgebied	5
2.2 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten uit de Flora- en faunawet	5
3 Toetsing effecten ruimtelijke ontwikkeling	7
3.1 Beschrijving ruimtelijke ontwikkeling en mogelijke effecten	7
3.2 Effecten op beschermde soorten en mogelijkheid tot mitigatie effect	8
4 Toetsing natuurbeschermingswet	9
4.1 Aanleiding	9
4.2 Natura 2000-Coepelduynen	9
4.3 Mogelijke effecten	10
5 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur	11
5.1 Aanleiding	11
5.2 Mogelijke effecten	11
6 Conclusies en aanbevelingen	13
6.1 Conclusie flora en faunawet	13
6.2 Conclusie Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur	13
6.3 Vervolg	13
6.4 Zorgplicht	14
6.5 Voorbehoud	14
Geraadpleegde bronnen	15

Bijlage 1: Flora- en faunawet

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Noordwijk is voornemens om een deel van de Losplaatsweg te Noordwijk te herontwikkelen.

Binnen het juridisch-planologisch kader is het noodzakelijk om de gevolgen van de werkzaamheden voor de beschermde natuurwaarden op en rond de projectlocatie inzichtelijk te maken. Hiertoe is voorliggende natuurtoets opgesteld.

Op de planlocatie is de Flora- en faunawet (soortbescherming) van toepassing. In het kader van deze wetgeving heeft Advies- en Ingenieursbureau Oranjewoud een toetsing aan de Flora- en faunawet verricht naar de voorkomende, dan wel te verwachten beschermde natuurwaarden op en rond de projectlocatie.

Het plangebied ligt op enige afstand van EHS gebied Landgoed Offerm en van het Natura 2000-gebied en EHS gebied Coepelduynen. In de huidige situatie is het plangebied reeds bebouwd en verhard. De bestaande bebouwing zal worden gesloopt en het gebied zal herontwikkeld worden als woonwijk.

De afstand tot het EHS-gebied Landgoed Offerm is 360 meter. De afstand tot het Natura 2000-gebied bedraagt ongeveer 575 meter. Het plangebied wordt gescheiden van het Natura 2000-gebied door de Beeklaan en door bebouwing. Het plangebied wordt van het EHS gebied gescheiden door bebouwing en de Nieuwe Offermweg.

1.2 Wettelijk kader

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in *gebiedsbescherming* en *soortbescherming*.

De *gebiedsbescherming* omvat:

- Beschermde Natuurmonumenten aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998;
- Speciale Beschermingszones (SBZ/Natura 2000) aangewezen in het kader van de Vogel- en/of Habitatrichtlijn;
- De Ecologische Hoofdstructuur.

De gebiedsbescherming van Natura 2000 is sinds oktober 2005 volledig geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten een beschermd gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De projectgebied ligt niet in of in de buurt van een Natura 2000-gebied. Ook betreft de projectgebied geen Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 en aan het provinciale beschermingsregime EHS is daarom niet noodzakelijk.

De *soortbescherming* is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet geldt overal in Nederland.

In het kader van de Flora- en faunawet is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Om bij het opstellen van plannen, dan wel bij de uitvoering van de werkzaamheden, rekening te kunnen houden met de aanwezige beschermde plant- en diersoorten is het noodzakelijk om te weten welke soorten in het gebied voorkomen.

Indien als gevolg van werkzaamheden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen beschermde soorten worden geschaad, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze moet worden aangevraagd bij het ministerie van EL&I. Het is daarbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren.

De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- algemene soorten waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een complete vrijstelling (tabel 1-soorten, zoals het Konijn en de Gewone pad);
- zwaardere beschermde soorten ('middengroep') waarvoor een vrijstelling geldt, indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Voor het onderhavige project is een dergelijke gedragscode van toepassing, namelijk de Gedragscode van de Unie van Waterschappen (2006). Voorbeelden van diersoorten in de deze groep (tabel 2) zijn Wild zwijn en Kleine modderkruiper.
- strikt beschermde soorten waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied (tabel 3-soorten, zoals Otter en Ringslang).

Daarnaast geldt voor alle soorten, ook de niet beschermde soorten, een algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer redelijkerwijs maatregelen neemt, dan wel redelijkerwijs handelingen met negatieve effecten achterwege laat, om schade aan plant- en diersoorten zoveel mogelijk te beperken.

In bijlage 1 wordt nader ingegaan op de Natuurwetgeving.

Voorliggende toetsing verkent (mogelijke) strijdigheden als gevolg van de voorgenomen onderhoudswerkzaamheden met de beschermingskaders van de **Flora- en faunawet**, de **Natuurbeschermingswet** 1998 en de **Ecologische Hoofdstructuur**. Op basis van deze verkenning worden geconcludeerd of, en zo ja welke, vervolgstappen en/of nadere onderzoeken noodzakelijk zijn.

1.3 Aanpak Oranjewoud

Om eventuele strijdigheden van de plannen met de relevante natuurwetgeving op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen voor op of nabij de werklocaties (te baggeren watergangen en directe omgeving hiervan)? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd voor het Natura 2000-gebied Coepelduynen? Wat zijn de kenmerkende waarden en kwaliteiten op basis waarvan het gebied onderdeel is van de EHS? Komen deze elementen op of nabij de werklocaties voor?
3. Welke invloed hebben de voorgenomen werkzaamheden op (strikt) beschermde soorten, instandhoudingsdoelen en kenmerkende waarden en kwaliteiten?
4. Hoe kunnen eventuele negatieve effecten op (strikt) beschermde soorten en natuurwaarden voorkomen dan wel verzacht worden (mitigerende maatregelen)?
5. Indien negatieve effecten niet (geheel) te voorkomen zijn, welk vervolg traject dient dan doorlopen te worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in of nabij de watergangen voorkomen. Dit is zowel uitgevoerd voor soorten die beschermd zijn door de Flora en faunawet, als wel voor soorten en habitattypen die beschermd zijn door de Natuurbeschermingwet 1998 en de Ecologische hoofdstructuur (EHS).

Stap 2. Veldbezoek

Naast het bureauonderzoek is een verkennend veldbezoek gebracht aan de projectlocatie en directe omgeving. Hierbij is, met betrekking tot de verzamelde gegevens van de bureaustudie, beoordeeld welke soorten en natuurtypen daadwerkelijk in of nabij de watergangen voor (kunnen) komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering biotoop) op de verwachte beschermde soorten en natuurtypen beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden globaal mitigerende maatregelen voorgesteld.

In het vervolgtraject dienen de mitigerende maatregelen nader en per (deel)watergang in tekst en beeld te worden uitgewerkt, zodat deze maatregelen geïmplementeerd kunnen worden in de werkzaamheden.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75 en de Natuurbeschermingswet '98, en eventueel te nemen vervolgstappen.

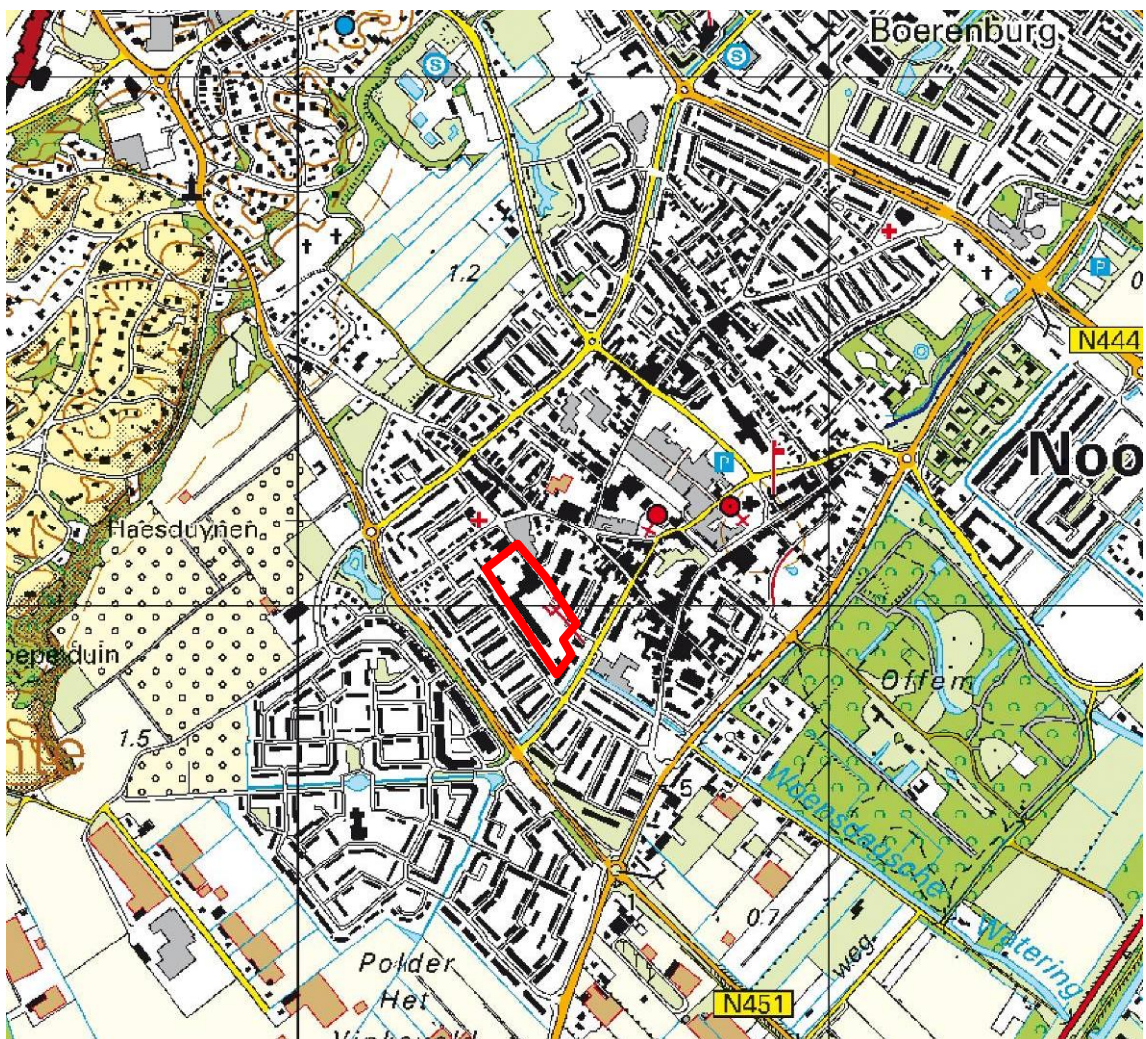
1.4 Leeswijzer

De kern van het rapport bestaat uit de conclusies en aanbevelingen van de toetsing. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 6. Aangegeven wordt welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. De achtergrondinformatie van de toetsing aan de flora en faunawet is beschreven in de hoofdstukken 2 en 3. In hoofdstuk 2 is beschreven welke beschermde natuur op basis van de in de bureaustudie en het veldbezoek verzamelde informatie in en om het projectgebied verwacht mag worden. In hoofdstuk 3 zijn de voorgenomen ingrepen beschreven. Vervolgens is aangegeven wat de effecten hiervan op de verwachte beschermde natuurwaarden zijn. Zo nodig zijn maatregelen voorgesteld om effecten te voorkomen, dan wel te beperken. In hoofdstuk 4 wordt kort aandacht besteed aan het Natura 2000-gebied Coepelduynen. De mogelijke effecten als gevolg van de ontwikkeling wordt kort besproken. Dit zelfde geldt voor de Ecologische hoofdstructuur (EHS), welke in hoofdstuk 5 wordt besproken. In bijlage 1 zijn de wettelijke achtergronden weergegeven van de voor dit onderzoek van belang zijnde natuurwetgeving.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Projectgebied

Het projectgebied betreft een deel van een bedrijventerrein aan de zuidwestkant van Noordwijk. Het projectgebied en haar omgeving is grotendeels bebouwd. Aan de meest zuidelijke kant van het projectgebied is een geasfalteerd voetbalveld te vinden. Iets noordelijker ligt een gemeentelijke werkplaats, met garages, een kantoor en opslaglocaties voor stenen, zand en ander materiaal. Het resterende projectgebied bestaat uit een opslaglocatie van o.a. buizen op een grote parkeerplaats en een groot oud gebouw, waar momenteel enkele kleine bedrijfjes zitten. Aan de meest noordelijke kant staat een vervallen klein gebouwtje en groeien twee populieren. De ligging van de projectlocatie is globaal weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Ligging projectlocatie (ondergrond: Kadaster, 2009)

2.2 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten uit de Flora- en faunawet

Op 3 november 2011 is het projectgebied en de directe omgeving door een ecoloog van Oranjewoud bezocht. Gedurende het veldbezoek is gecontroleerd welke biotopen aanwezig zijn binnen het projectgebied.

Van de verwachte beschermde natuurwaarden en biotopen is op basis van verschillende literatuurbronnen gecontroleerd of deze natuurwaarden ook daadwerkelijk in of in de omgeving van het projectgebied voorkomen.

Uit de literatuurstudie en het veldbezoek blijkt dat het projectgebied voor de volgende soortgroepen een waarde heeft:

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn mussen en kauwtjes gezien en gehoord. De projectlocatie leent zich, door zijn stenig karakter, maar voor zeer weinig vogelsoorten als broedlocatie. De opgestapelde materialen kunnen nog als nestlocatie voor Roodborst en Winterkoning dienen en mogelijk dat de populieren door een enkele vogel als broedlocatie wordt gebruikt. Verder kan alleen de Huismus zich goed vestigen in het projectgebied en dan vooral onder de dakpannen van het oude gebouw.

Mogelijke broedlocatie

Mogelijke broedlocatie Huismus

Zoogdieren

Op de projectlocatie zijn enkele verschillende soorten algemeen voorkomende zoogdieren te verwachten, zoals Huismuis, Huisspitsmuis en Egel.

Vleermuizen maken mogelijk gebruik van het projectgebied als foerageergebied en paarlocatie. Tevens kunnen de gebouwen in gebruik zijn als verblijflocatie. Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet (tabel 3-soorten).

Oude bebouwing welke mogelijk in gebruik is door vleermuizen

Overige soorten

Beschermde reptielen, amfibieën, vissen, vaatplanten, insecten en ongewervelden worden niet verwacht op de projectlocatie, door de afwezigheid van voor deze soorten geschikt biotoop. Deze soortgroepen worden dan ook verder niet in de effectbeoordeling meegenomen.

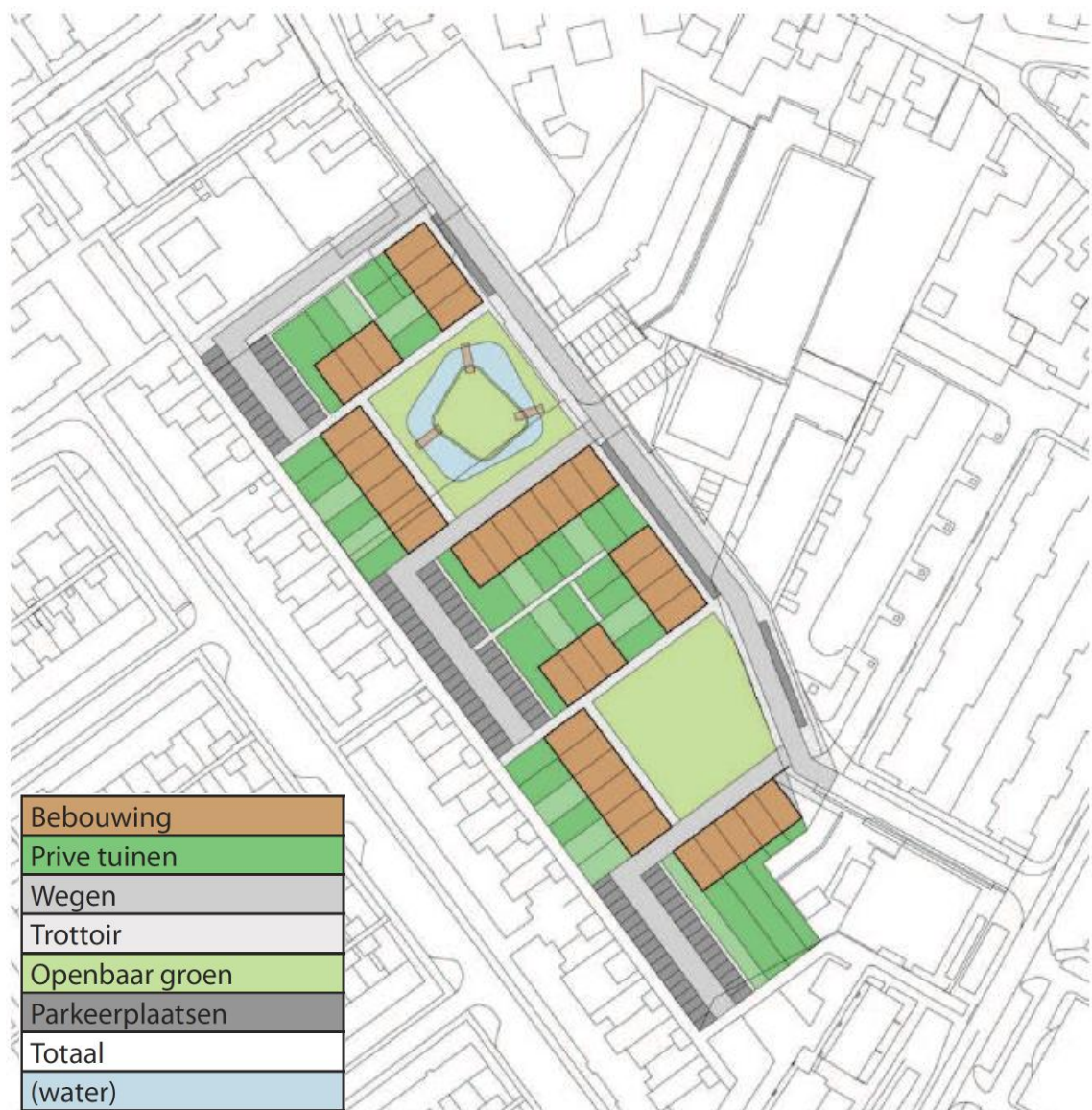
3 Toetsing effecten ruimtelijke ontwikkeling

3.1 Beschrijving ruimtelijke ontwikkeling en mogelijke effecten

Alle gebouwen op de projectlocatie zullen gesloopt, de bestaande verharding zal worden verwijderd en de volledige projectlocatie zal bouwrijp worden gemaakt. Uitgangspunt is dat de projectlocatie wordt herontwikkeld naar de woonwijk zoals hij globaal is weergegeven in figuur 2.

De werkzaamheden zullen het nodige lawaai en optische verstoring met zich meebrengen. Daarnaast zal het huidige terrein zoals het er nu ligt volledig verdwijnen.

Wanneer de werkzaamheden zullen worden uitgevoerd is nog niet bekend.

Figuur 2: De nieuw te ontwikkelen wijk op locatie van het projectgebied (Ruigrok, 2011)

3.2 Effecten op beschermde soorten en mogelijkheid tot mitigatie effect

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat op de projectlocatie algemeen beschermde en enkele zwaarder beschermde soorten worden verwacht. Per soortgroep zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen ingreep aangegeven en zo nodig zijn mitigerende maatregelen voorgesteld.

Vogels

Er zijn enkele soorten vogels in het projectgebied te verwachten. Het gaat hierbij om zowel foerageer- als broedbiotoop. Het foerageergebied zal na inrichting van de projectlocatie toenemen, door de aanwezigheid van tuinen. Ook de hoeveelheid geschikt broedbiotoop zal hierdoor toenemen. Tijdens ontwikkeling van de projectlocatie zal het gebied ongeschikt zijn voor broedvogels, maar hierdoor wordt geen negatief effect op de broedvogelpopulatie verwacht.

Zolang rekening wordt gehouden met het broedseizoen (globaal van half maart tot en met half juli) bij het uitvoeren van de werkzaamheden, kunnen effecten op broedvogels worden uitgesloten.

Alleen voor de Huismus, waarvan de nestlocaties jaarrond zijn beschermd door de Flora- en faunawet, dienen extra maatregelen te worden genomen. Dit kan op twee manieren:

- Uitsluiten dat de Huismus broedt in het projectgebied door nader onderzoek; er zijn voor de Huismus geen aanvullende mitigerende maatregelen noodzakelijk wanneer wordt aangetoond dat deze soort niet aanwezig is. Wanneer tijdens het onderzoek wel broedende Huismussen worden aangetroffen zijn mitigerende maatregelen vereist. Deze moeten worden uitgewerkt in het bij het aanvullend onderzoek horend rapport. De mitigerende maatregelen zijn bindend.
- Er bij voorbaat vanuit gaan dat de huismus broedt in het projectgebied; bij de nieuwbouw van woningen moet dan rekening worden gehouden met broedgelegenheid voor de Huismus. Bij de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk moeten bijvoorbeeld dakpannen worden toegepast waaronder Huismussen kunnen broeden.

De gunstige staat van instandhouding van de in het onderzoeksgebied voorkomende vogels komt als gevolg van de voorgenomen plannen niet in gevaar, mits met de vereiste mitigerende maatregelen wordt rekening gehouden.

Zoogdieren

In het projectgebied komen enkele algemeen beschermde zoogdieren voor. Door de herontwikkeling van de projectlocatie zullen deze diersoorten tijdelijk hun leefgebied verliezen. Nadat de herontwikkeling is voltooid is voor deze soorten weer voldoende, en mogelijk beter geschikt, leefgebied beschikbaar zijn. De ingreep zal wel een verstrend effect hebben op de in het projectgebied voorkomende algemene soorten. Kleinere soorten zoogdieren, zoals muizen, zijn bij het vergraven van het terrein kwetsbaar en kunnen mogelijk gewond of gedood worden. Hiervoor geldt echter een algemene vrijstelling. Er treedt geen negatief effect op de populaties van algemeen beschermde zoogdieren op.

Het projectgebied vormt een gebruiksfunctie voor vlermuizen. Foerageergebied zal na herontwikkeling niet verloren gaan en waarschijnlijk zelfs verbeteren. Huidige paarlocaties en verblijfslocaties kunnen echter wel verloren gaan. Om deze reden dient er aanvullend onderzoek plaats naar welke soorten vlermuizen voorkomen op de projectlocatie en het gebruik van het projectgebied door deze diersoort. Uit dit onderzoek zullen de benodigde vervolgstappen duidelijk moeten worden over hoe er met deze diersoort dient te worden omgegaan.

De gunstige staat van instandhouding van de meeste in het onderzoeksgebied voorkomende zoogdieren komt als gevolg van de voorgenomen plannen niet in gevaar. Ten behoeve van het voorkomen van vlermuizen zal er aanvullend onderzoek moeten worden uitgevoerd. Hieruit dient duidelijk te worden welke vlermuisoorten op de projectlocatie voorkomen, welke functie de projectlocatie voor hen heeft en welke vervolgstappen of mitigatie noodzakelijk is om zonder effect de geplande ontwikkeling uit te kunnen voeren.

4 Toetsing natuurbeschermingswet

4.1 Aanleiding

Het plangebied ligt in Zuid Holland in het dorp Noordwijk. Aan de westzijde van Noordwijk, op ongeveer 575 meter afstand ligt het Natura 2000-gebied Coepelduynen (zie Figuur 3).

Figuur 3: Het Natura 2000-gebied Coepelduynen en globaal het projectgebied (rode cirkel) (www.synbiosys.alterra.nl, 2012)

4.2 Natura 2000-Coepelduynen

De Coepelduynen omvatten de smalle strook kustduinen tussen Katwijk en Noordwijk. Het relatief kleine gebied heeft een gevarieerd duinlandschap dat reliëfrijk en landschappelijk zeer afwisselend is. Het gebied behoort tot de kalkrijke jonge duinen. Er is geen duidelijke binnenduinrand aanwezig, waardoor de overgang naar het polderlandschap vrij abrupt is. Delen zijn in het verleden door de mens beïnvloed en gebruikt voor het drogen van netten, het weiden van vee en als duinakkers. Hierdoor is een specifiek open duinlandschap ontstaan met een afwisseling van duingraslanden, struwelen en bos waarin waardevolle flora en fauna voorkomt. Zo zijn er twee duinvalleien, Guytendel en Spijkerdel. Van 1890 tot 1965 werden deze duinpannen gebruikt als aardappelveld. Recent zijn hier natuurherstelmaatregelen getroffen door de valleien uit te graven tot op het grondwaterniveau. Er komen op grote schaal goed ontwikkelde, kalkrijke duingraslanden voor die kenmerkend zijn voor het zeedorpenlandschap, met daarin veel zeldzame plantensoorten.

(Bestaande) activiteiten die in of nabij beschermde Natura 2000-gebieden plaats vinden dienen getoetst te worden op mogelijke negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Gezien de ligging van het plangebied en de aard van de werkzaamheden wordt verwacht dat negatieve effecten als gevolg van de ontwikkeling kunnen worden uitgesloten. In deze quick scan zijn mogelijke effecten in de volgende paragraaf kort uitgewerkt.

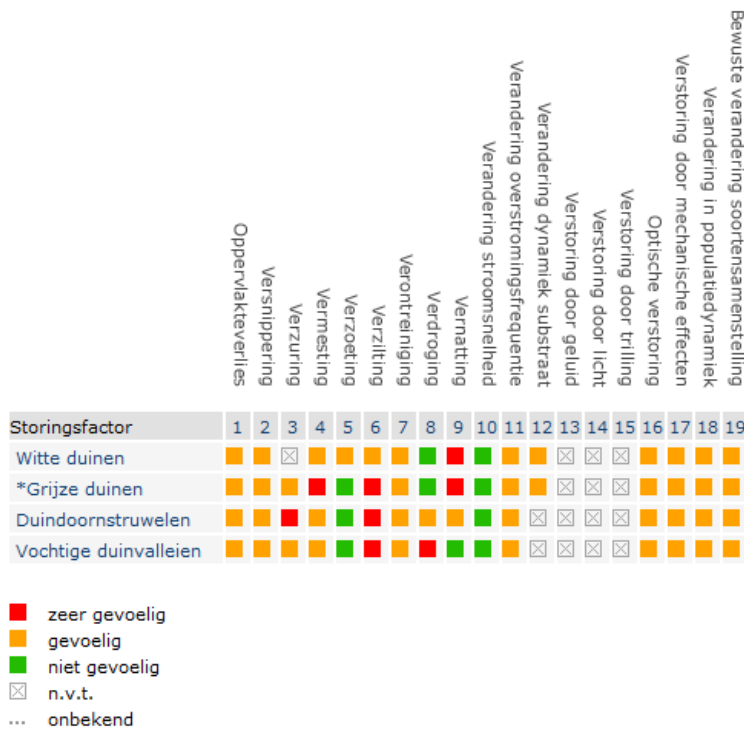
4.3 Mogelijke effecten

Het Natura 2000-gebied is een habitatrictlijngebied en daarom aangewezen voor een aantal habitattypen, namelijk:

- Witten duine
- Griuze duinen
- Duindoornstruwelen
- Vochtige duinvalleien

De afstand tot het Natura 2000-gebied bedraagt ongeveer 600 meter. Het plangebied wordt gescheiden van het Natura 2000-gebied door de Beeklaan en door bebouwing. In de huidige situatie in het plangebied een bedrijventerrein en al volledig verhard. De bestaande gebouwen op de projectlocatie worden en gesloopt, de bestaande verharding zal worden verwijderd en de volledige projectlocatie zal bouwrijp worden gemaakt. Uitgangspunt is dat de projectlocatie wordt herontwikkeld naar de woonwijk. De werkzaamheden zullen het nodige lawaai en optische verstoring met zich meebrengen.

Uit de effectenindicator, figuur 4, blijkt dat habitattypen geen effecten (kunnen) ondervinden als gevolg van lawaai en optische verstoring. Het projectgebied wordt gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwingen en een aantal (grotere) wegen. Het projectgebied is in de huidige situatie reeds bedrijventerrein en wordt omgevormd naar woningen. Dit betekent dat er een afname van het aantal vervoersbewegingen (vrachtwagens) naar het bedrijventerrein is. Er zal een toename van het autoverkeer optreden gezien de toename van het aantal woningen. De verwachting is dat er geen verandering in depositie optreedt als gevolg van de ontwikkeling. Dit is niet kwantitatief onderzocht.

Figuur 4. Effectenindicator (bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)

5 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

5.1 Aanleiding

Het plangebied ligt in Zuid Holland in het dorp Noordwijk. Aan de oostzijde van het projectgebied, op ongeveer 360 meter afstand ligt het EHS-gebied Landgoed Offerm. Het projectgebied wordt van het EHS gebied gescheiden door bebouwing en de Nieuwe Offermweg. Ook het Natura 2000-gebied Coepelduynen maakt onderdeel uit van de EHS en ligt op ongeveer 575 meter afstand.

Figuur 5: De EHS gebied en globaal het projectgebied (rode cirkel) (www.synbiosys.alterra.nl, 2012)

5.2 Mogelijke effecten

Beide EHS gebieden zijn aangewezen als bestaande natuur. Het natuurbeheerplan geeft aan dat in het EHS-gebied landgoed Offerm verschillende natuurbeheertypen voorkomen. De natuurbeheertypen die het dichtst bij het projectgebied liggen betreffen:

- Verschillend agrarische botanische beheertypen
- Duinbos (N15.01)
- Kruiden en faunarijk grasland (N12.02)
- Park of Stinzebos (N17.03)

Ook het EHS gebied Coepelduynen kent verschillende natuurbeheertypen. De natuurbeheertypen die het dichtst bij het projectgebied liggen betreffen:

- Landschapszoekgebied (Vastgesteld 2012) met verschillende toegestane beheertypen (L01.02;L01.03;L01.04;L01.05;L01.07;L01.11)
- Akkerfaunagebied (A01.02)
- Verschillende agrarische botanische beheertypen.

De afstand tot het EHS gebied landgoed Offerm bedraagt ongeveer 360 meter. De afstand tot het EHS gebied Coepelduynen bedraagt 575 meter.

In de huidige situatie in het plangebied een bedrijventerrein en al volledig verhard. De bestaande gebouwen op de projectlocatie worden en gesloopt, de bestaande verharding zal worden verwijderd en de volledige projectlocatie zal bouwrijp worden gemaakt. Uitgangspunt is dat de projectlocatie wordt herontwikkeld naar de woonwijk.

De werkzaamheden zullen het nodige lawaai en optische verstoring met zich meebrengen. Dit kan een tijdelijk effect hebben op de faunarijke onderdelen van de EHS-gebieden. Gezien de afstand tussen de EHS-gebieden en het projectgebied en tussenliggende wegen en bebouwing zal deze verstoring minimaal zijn. Permanente verstoring op fauna is niet te verwachten.

Het projectgebied is in de huidige situatie reeds bedrijventerrein en wordt omgevormd naar woningen. Dit betekent dat er een afname van het aantal vervoersbewegingen (vrachtwagens) naar het bedrijventerrein is. Er zal een toename van het autoverkeer optreden gezien de toename van het aantal woningen. De verwachting is dat er geen verandering in depositie optreedt als gevolg van de ontwikkeling waardoor negatieve effecten op de EHS-gebieden uitgesloten kunnen worden. Dit is niet kwantitatief onderzocht.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusie flora en faunawet

Op de projectlocaties komt een aantal beschermde diersoorten voor. Het gaat om enkele meer algemeen voorkomende soorten die onder het lichtste beschermingsregime (tabel 1) van de Flora- en faunawet vallen, zoals Huismuis en Egel. Ook komen er zwaarder beschermde diersoorten voor: zoogdieren (tabel 3) en vogelsoorten met in hun broedperiode beschermde nesten (tabel 3).

Op de meeste in en rond het projectgebied voorkomende beschermde dier- en plantensoorten treedt geen negatief effect op, bij gebruik van de genoemde mitigerende maatregelen.

Vanwege het verwachte gebruik van het projectgebied door vleermuissoorten zal er aanvullend onderzoek naar de betreffende soorten, de functie van het projectgebied en de vereiste vervolgstappen dan wel mitigerende maatregelen moeten worden uitgevoerd.

Voor broedvogels (tabel 3) geldt dat door het starten van de werkzaamheden buiten hun broedseizoen, er geen negatief effect zal optreden. Ten behoeve van de Huismus dient nader onderzoek te worden uitgevoerd of zullen bij de nieuw te bouwen huizen dakpannen gebruikt moeten worden welke geschikt zijn voor deze soort om onder te broeden.

Voor de streng beschermde vleermuissoorten (tabel 3) gaat het om mogelijke vernietiging van verblijfplaatsen. Om antwoord te kunnen geven op de vraag welke functie het projectgebied momenteel heeft, zal aanvullend vleermuisonderzoek moeten worden uitgevoerd. Hieruit zal ook moeten blijken wat de mitigatie- en compensatiemogelijkheden zijn.

Indien niet gemitigeerd of gecompenseerd kan worden zal ten minst een ontheffing moeten worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt het strengste toetsingskader. Hierbij moet worden aangetoond dat er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang, er geen alternatieven zijn en de beoogde ontwikkeling geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en). Aan de hand van het aanvullend onderzoek kan het Ministerie van LNV mogelijk een ontheffing, onder voorwaarden, verlenen.

Voor meer algemene soorten zoogdieren, de zogenaamde tabel 1-soorten van de Flora- en faunawet (zoals het konijn), geldt een algemene vrijstelling. Wel dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht, die ook voor deze soorten geldt. Deze zorgplicht wordt in paragraaf 4.3 toegelicht.

6.2 Conclusie Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur

Zowel het Natura 2000-gebied Coepelduynen, welke ook aangewezen is in het kader van de EHS, als het EHS gebied landgoed Offerm liggen op enige afstand van het projectgebied. Het projectgebied wordt gescheiden van de natuurgebieden door bebouwingen en een aantal (grotere) wegen. Tijdelijke effecten op de natuurgebieden als gevolg van de werkzaamheden kunnen hierdoor worden uitgesloten. Het projectgebied is in de huidige situatie reeds bedrijventerrein en wordt omgevormd naar woningen. Dit betekent dat er een afname van het aantal vervoersbewegingen (vrachtwagens) naar het bedrijventerrein is. Er zal een toename van het autoverkeer optreden gezien de toename van het aantal woningen. De verwachting is dat er geen verandering in depositie optreedt als gevolg van de ontwikkeling. Dit is niet kwantitatief onderzocht.

6.3 Vervolg

Ten behoeve van de Huismus zal aanvullend onderzoek moeten worden uitgevoerd of zullen bij de nieuw te bouwen woningen dakpannen moeten worden gebruikt waar deze soort onder kan broeden. Omwille van het gebruik van het projectgebied door vleermuissoorten, dient een aanvullend onderzoek naar deze soortgroep te worden uitgevoerd.

Wanneer dit wordt gewenst kunnen doormiddel van een voortoets de mogelijke effecten als gevolg van de verandering in verkeer (stikstof) nader worden onderzocht.

6.4 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet alle gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van eind augustus tot november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een locatie in die periode gemaaid wordt, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

6.5 Voorbehoud

De voorliggende toetsing aan de natuurwetgeving is gebaseerd op beperkte inventarisatiegegevens van derden en een éénmalig veldbezoek.

Deze gegevens geven geen garantie dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden geen (andere) beschermde soorten kunnen worden waargenomen. Natuur is vaak verrassend. Om de risico's zo veel mogelijk te verkleinen wordt aanbevolen om vlak voordat de werkzaamheden beginnen, het terrein te controleren op de aanwezigheid van (andere) beschermde soorten.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ruigrok, D., 2011. Stedenbouwkundige modellen. Bureau Elberfeld, Amsterdam
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Internet

- maps.Google.nl
- www.Naturalis.nl
- www.RAVON.nl
- www.Rijksoverheid.nl
- www.SOVON.nl
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000
- www.Telmee.nl
- www.Vleermuis.net
- www.Waarneming.nl
- www.Zoogdiervereniging.nl
- www.Zuid-holland.nl (geoloket)

Bijlage 1: De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming omvat de beschermde natuurmonumenten (aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998) en de Speciale Beschermingszones (SBZ/Natura 2000), aangewezen in het kader van de Vogel- en/of de Habitatrichtlijn. De gebiedsbescherming van N2000 is sinds oktober 2005 volledig geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet'98).

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Natuurbeschermingswet 1998

De natuurbeschermingswet heeft een lange voorbereidingstijd gehad. Na veroordeling door het Europese Hof, omdat Nederland de verplichtingen tot implementatie van het toetsingskader in nationale wetgeving niet adequaat had uitgevoerd, is de wet gewijzigd. De gewijzigde wet is sinds per 1 oktober 2005 geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Binnen de nieuwe wet is geregeld dat gebieden slechts één status krijgen. Gebieden die nu speciale beschermingszone zijn en natuurmonument behouden na inwerkingtreding van de wet alleen de N2000 status. Binnen drie jaar na inwerkingtreding van de wet moeten voor deze beschermde gebieden verplicht binnen drie jaar beheersplannen worden opgesteld, waarin wordt aangegeven wat de beoogde resultaten zijn voor behoud en herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dieren en planten in een gunstige staat van instandhouding in dat gebied, mede in samenhang met het bestaande gebruik in dat gebied. Voor handelingen en projecten in overeenstemming met een goedgekeurd beheersplan geldt geen vergunningplicht meer, onder voorwaarde dat de instandhoudingdoelen niet worden geschaad.

Voor Natura 2000 is een afwegingenkader opgesteld om handelingen en projecten aan te toetsen die schade kunnen doen aan de soorten die in de aangewezen N2000-gebieden beschermd moeten worden. Dit afwegingenkader is bekend als de Habitattoets. Het afwegingenkader gaat uit van het voorzorgprincipe, het zogenaamde nee-tenzij beginsel.

De Habitattoets vergt van initiatiefnemers dat zij zich vooraf verzekeren dat projecten of handelingen geen significante schade kunnen toebrengen aan de instandhouding-doelstellingen van N2000. Dit geldt zowel voor plannen en projecten binnen de grenzen van N2000-gebieden als daarbuiten. De richtlijnbevestigingen kennen dus externe werking.

In de oriëntatiefase/vooroverleg moet beoordeeld worden of van een project negatieve effecten te verwachten zijn. Als met zekerheid is vast te stellen dat geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen op zullen treden, is voor de uitvoering van de plannen geen vergunning nodig. Indien die zekerheid op voorhand niet verkregen kan worden, zal een passende beoordeling uitgevoerd moeten worden om de omvang van de negatieve effecten te bepalen. Indien blijkt dat er geen kans op significante negatieve effecten aanwezig is, kan volstaan worden met een verslechterings- en verstoringstoets. Hierbij hoeven alleen de effecten van de voorgenomen plannen meegewogen te worden.

Flora en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Ook een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden heeft een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2). Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren.
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren.

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten overal in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af de dier- of plantensoorten die voorkomen in het projectgebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de egel, konijn en mol, ree en vos, algemene amfibieënsoorten, waaronder de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander en plantensoorten als grasklokje en gewone dotterbloem.

Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de

¹ Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b).
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j).

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b).
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3. Alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Ten aanzien van vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn. Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b).
- Veiligheid van het luchtverkeer (c).
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.